

การพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL PACKAGE TO ENHANCE MORALITY AND
ETHICS FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION

สุภาณี เส็งศรี¹

Supanee Sengsri

ธงชัย เส็งศรี²

Thongchai Sengsri

Received Date: 6 February 2024

Revised Date: 5 May 2024

Accepted Date: 30 May 2024

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ทดลองใช้ชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 4) ประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายจำนวน 17 คน เจาะจงเฉพาะผู้มีประสบการณ์ร่วมโครงการ U-School ไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย ผู้บริหาร 5 คน คณะครู 7 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน และ ผู้นำชุมชน 3 คน และนักเรียนสังกัดโรงเรียนเทศบาลนครพิษณุโลก 45 คน ได้มาจากความสมัครใจร่วมกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) แบบวัดคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมลักษณะเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และ 3) แบบประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า

1) ข้อมูลพื้นฐานของชุดกิจกรรมด้านเนื้อหา กระบวนการ และลักษณะกิจกรรมประกอบด้วยสาระสำคัญด้านหลักธรรมตามศาสนา ความซื่อสัตย์ ความสนใจใฝ่รู้ ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเป็นไทย และภูมิปัญญาในวิถีไทย มีกระบวนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ด้วยกิจกรรม ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป และขั้นที่ 5 ขั้นวัดประเมินผล และลักษณะกิจกรรมมีความหลากหลาย คือเน้นบทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่มและอภิปราย เกม นิทาน ร้องเพลงและดนตรี โครงการงาน และอื่นๆ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร; Assoc Prof., Dr., Faculty of Education, Naresuan University,

Email Address: supanees@nu.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร.,คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร; Assoc Prof., Dr., Faculty of Education, Naresuan University,

Email Address: thongchaisen@nu.ac.th

2) ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ 83.82/87.89

3) คุณลักษณะของผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4) คุณภาพของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมเท่ากับ 4.69 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study basic information about an instructional package to enhance morality and ethics (M&E) for primary school students (PSSs); 2) to create and determine the quality of this instructional package; 3) to implement the instructional package to strengthen M&E for PSSs; and 4) to assess the quality of the instructional package. The target group consisted of 17 people with at least three years of experience in U-School projects, including five administrators, seven teachers, two educational supervisors, and three community leaders. There were also 45 willing volunteer students from Phitsanulok Municipal School. The instruments used were: 1) a structured interview form; 2) measurements of M&E characteristics, response options, and assessment of the appropriateness of the instructional package; and 3) an evaluation form for the quality of the instructional package to enhance morality and ethics for primary students. The data were analyzed using frequency, mean, t-test, and standard deviation.

The research found that:

1) The basic information about the instructional package included content, processes, and the nature of activities based on religious principles, honesty, willingness to learn, generosity, discipline, "Thainess," and wisdom in the Thai way of life. The activities were organized into five steps: introduction, learning through activities, analyzing and planning, conclusion, and assessment. Various activity formats were used, such as role-playing, group activities, games, storytelling, singing, and projects.

2) The efficiency of the instructional package to enhance morality and ethics for primary students under the local administrative organization was 83.82/87.89.

3) The characteristics of students who participated in the instructional package were significantly improved, with statistical significance at the .01 level.

4) The quality of the instructional package was appropriate for primary students, with an average rating of 4.69 at the highest level.

Keywords: Instructional package to enhance morality and ethics, Local Administrative Organization

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ทั้งการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่โดยความชอบธรรมที่จะจัดการศึกษาอบรมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายในสถานศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย - มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา แห่แห่งเรียนรู้ในชุมชน การฝึกอบรมอาชีพ และอื่น ๆ จึงเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) กรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 และนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้คนในสังคม มีคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้คุณธรรมนำการพัฒนา ทำให้สังคมไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และเป็นสังคมแห่งคุณธรรม (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

สถานการณ์โลกในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง พัฒนาการด้านวัตถุเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเข้าถึงข่าวสาร และรับวัฒนธรรมจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งบวกและลบ นำไปสู่การเลียนแบบค่านิยมที่ไหลบ่าเข้ามาจากสื่อและช่องทางต่าง ๆ นิยมวัตถุ ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ลุกลามถึงเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เป็นอนาคตของประเทศชาติต่อไป (พระมหาสิทธิศักดิ์ ปรีกุล และสิทธิพร นิยมศรี สมศักดิ์, 2555) ด้วยสภาพสังคมที่เกิดขึ้น พิจารณาจากข่าวในสังคม ชุมชน และสถิติต่าง ๆ พบปัญหาอาจเป็นต้นเหตุทำให้สังคมไทยก้าวไปสู่จุดวิกฤตได้ คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับทุกคนในสังคมที่ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก “คุณธรรม” เป็นความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ จนเกิดเป็นจิตสำนึกที่ดี และมีความกตัญญู สำหรับ “จริยธรรม” นั้น เป็นความประพฤติ หรือแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสมแก่การยึดปฏิบัติ ตามความดีงามแห่งคุณธรรม เพื่อเสริมให้ผู้เรียนเติบโตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ในลักษณะของกระบวนการเรียนการสอน การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม เอาไว้อย่างเป็นระบบเริ่มจากความมุ่งหมายและหลักการ แนวทางการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้สาระสำคัญของหลักสูตร และการประเมินผล (อักษรเจริญทัศน์, 2566 และบุปผา บรรลือเสนาะ, 2567)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ผู้สอนพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม โดยพิจารณาจากสภาพสังคม และการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องเน้นและปลูกฝังลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งสติปัญญาและคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง สงบสุขในสังคม คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จะช่วยพัฒนาคุณภาพจิตใจผู้เรียนให้ยกระดับขึ้น ที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของผู้เรียน ให้ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ควร และละทิ้งสิ่งต้องห้ามทั้งหลาย ทั้งนี้แต่ละชุมชนหรือพื้นที่มีสภาพแตกต่างกัน ครูผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้เรียนควบคู่กัน โดยการสอดแทรกไปกับกิจกรรม หรือสื่อเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม เช่น แบบฝึก ชุดกิจกรรมฝึกคิดฝึกคุณธรรม และควรเริ่มฝึกตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นวัยที่เตรียมตัวเป็นสมาชิกของ

สังคม เตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้น (ชนิปป บุปผามาศ และวราภรณ์ แก้วแยม, 2562) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนั้นเป็นการเรียนโดยการปฏิบัติจริงๆ และพยายามให้เด็ก ๆ จะได้เป็นผู้ปฏิบัติจริงๆ สามารถแก้ปัญหาให้ได้ จึงถูกนำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาของไทย โดยกิจกรรมที่จะเอามานั้นต้องเป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย สนุกและน่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจนก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามทฤษฎีของผู้ปกครอง ได้แก่ ครอบรอบมให้รู้คุณค่าความซื่อสัตย์ ให้รู้วิธีประหยัดอดออม ฝึกความรับผิดชอบ เป็นแบบอย่างที่ดี ในการสัมมาคารวะ ปลูกฝังระเบียบวินัย อบรมความกตัญญูทวดเวทให้รู้บุญคุณ ปฏิบัติตามคำสอนศาสนาให้เป็นนิสัย โดยรัฐให้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนร่วมกับชาวบ้าน วัด และโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีระเบียบวินัยและคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว (ถวิล คำโสภา และพระมหาสันติ ธีรภทโท, 2564) โดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในผู้เรียนประจําๆ จำเป็นต้องสอนควบคู่ไปกับการพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ด้วยเหตุที่ “ครู” เป็นผู้มีส่วนในการสอนและฝึกผู้เรียนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกหลักสูตรการเรียน เพื่อสร้างผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขอย่างยั่งยืน (อักษรเจริญทัศน์, 2566) จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดย ปณตพร แพเสื่อ (2560) พบว่าครูจะต้องพัฒนาหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ด้วยการบรรจุแนวคิดวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมในหลักสูตรแล้วเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนหลากหลายรูปแบบจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมและจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่เป็นชุดกิจกรรมจะให้ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน แม้สถานการณ์และพฤติกรรมของผู้เรียนจะเปลี่ยนไป ชุดกิจกรรมยังคงเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์เพื่อใช้สนองต่อเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งชุดกิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตร และเสริมหลักสูตร ชุดกิจกรรมตามลักษณะการใช้งาน และตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น ทั้งนี้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมต้องมีความเป็นระบบ เช่น ทฤษฎีระบบ ADDIE PDCA CIPOF Model เป็นต้น (สุภาณี เส็งศรี, 2561) ทั้งนี้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ มีหลักการ องค์ประกอบ แนวคิดสำคัญ และขั้นตอนการพัฒนา ที่มีแนวปฏิบัติเพื่อการประยุกต์ใช้สำหรับครู 10 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การจัดหมวดหมู่ เนื้อหา ประสบการณ์ จากนั้นกำหนดหน่วย หรือ แบ่งเนื้อหาเพื่อการถ่ายทอดและจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งทั้งการกำหนดหัวเรื่องในแต่ละหน่วย การกำหนดมโนทัศน์และหลักการ การกำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยการกำหนดแนวทางและเครื่องมือการประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์ ควบคู่กับการเลือกและผลิตสื่อในกิจกรรมแต่ละหัวเรื่อง หลังจากนั้นนำชุดกิจกรรมไปหาประสิทธิภาพ และ ใช้ชุดกิจกรรมต่อไป (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

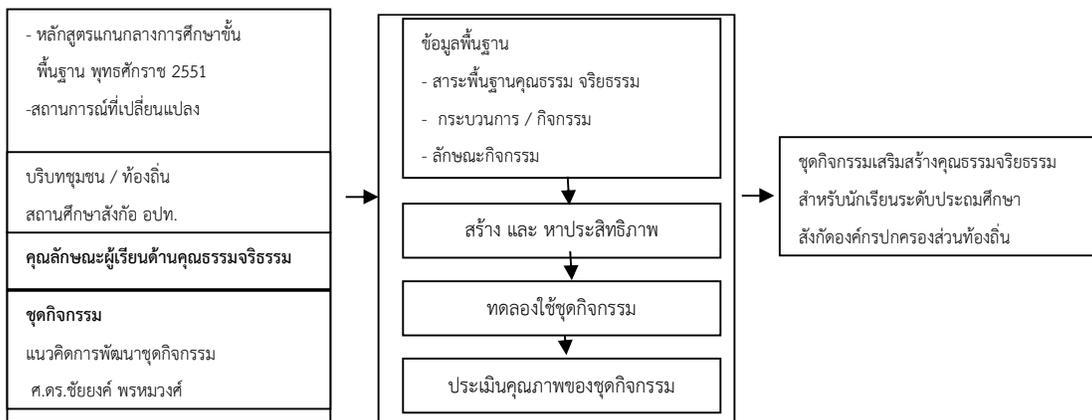
จากการเปลี่ยนแปลงในสังคม สภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม นำไปสู่แนวทางการพัฒนา ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในผู้เรียนที่ต้องพัฒนาควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ในสาระหลัก ซึ่งครูจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมสำหรับผู้เรียนในสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การพัฒนาผู้เรียนในชุมชนด้วยชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญเพื่อประโยชน์ต่อเยาวชนในท้องถิ่น และขยายสู่เครือข่ายสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) เพื่อประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ

ขั้นตอน 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แหล่งข้อมูลประกอบด้วย

- 1) เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูลออนไลน์
- 2) ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเครือข่ายพื้นที่พิษณุโลก กำแพงเพชร นครสวรรค์ และ

พิจิตร ช่วงเดือน มีนาคม - พฤษภาคม 2566 จำนวน 392 คน

3) ผู้บริหาร 5 คน คณะครู 7 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน โดยเจาะจงผู้มีประสบการณ์ร่วมโครงการ U-School อย่างน้อย 3 ปีการศึกษา และ ผู้นำชุมชนในชุมชน 3 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงจากสถานศึกษา รวม 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้
  - 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิดที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อกำหนดประเด็นสร้างเครื่องมือ และกระบวนการสร้างเครื่องมือ
  - 2) สร้างแบบสอบถามปลายเปิด ตามขอบเขตด้านเนื้อหา สาระหลัก เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการจัดกิจกรรม โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน ตอนที่ 2 ความต้องการสาระหลัก เนื้อหา ลำดับขั้นตอนของชุดกิจกรรม และข้อเสนอแนะเพื่อการประเมินคุณลักษณะจิตพิสัยคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 3) นำแบบสอบถามปลายเปิดไปทดลองสอบถามกับตัวแทนครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน เพื่อให้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ แล้วปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้
  - 1) นำสารสนเทศที่วิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด มากำหนดโครงสร้างโดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา คือ สาระหลัก เนื้อหาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมถึงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในชุมชนหรือท้องถิ่น กิจกรรม และขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการประเมินคุณลักษณะจิตพิสัยคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 2) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์กับตัวแทนผู้บริหาร ครู ผู้นำชุมชน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน
  - 3) พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แล้วปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงเพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้บริหาร คณะครู ศึกษานิเทศก์ และผู้นำชุมชน ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประสานงานเครือข่ายครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเครือข่ายพื้นที่พิษณุโลก กำแพงเพชร นครสวรรค์ และ พิษณุตร ช่วงเดือน มีนาคม - พฤษภาคม 2566 จำนวน 392 คน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมจัดส่งแบบสอบถามออนไลน์ และได้รับกลับคืนจำนวน 142 คน

เรียนเชิญกลุ่มเป้าหมายทั้ง 17 คน ได้มาโดยการเจาะจงจากสถานศึกษา นัดหมายสัมภาษณ์ทั้งแบบเผชิญหน้าและออนไลน์ โดยใช้ออบสอบถามปลายเปิด ช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยจัดหมวดหมู่เนื้อหา แสดงจำนวน และร้อยละ แล้วจึงสรุปผลเพื่อนำไปสร้างชุดกิจกรรมต่อไป

ตาราง 1 แสดงจำนวน และร้อยละของความต้องการของครู ด้านสาระหลัก ลำดับขั้นตอน ลักษณะกิจกรรม ของชุดกิจกรรม
 เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

ประเด็น	จำนวน (n=142)	ร้อยละ
สาระสำคัญ - เนื้อหา		
หลักธรรมทางศาสนา	53	37.32
ความซื่อสัตย์	39	27.46
ความสนใจใฝ่รู้	38	26.76
ความมีน้ำใจ	35	24.65
ความเป็นไทย	27	19.14
ความมีวินัย	23	16.19
ภูมิปัญญาในวิถีไทย	16	11.26
ลำดับขั้นตอนสำคัญ		
การนำเข้าสู่บทเรียน	142	100
การเรียนรู้ด้วยกิจกรรม	133	93.66
วิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติ	127	89.44
สรุป	103	72.54
วัดประเมินผล	85	59.86
ลักษณะกิจกรรมที่หลากหลาย		
บทบาทสมมุติ	85	59.86
กิจกรรมกลุ่ม และอภิปราย	72	50.70
เกม	71	50.00
นิทาน	57	40.14
ร้องเพลงและดนตรี	33	23.24
โครงงาน	32	22.53
คลิปวิดีโอ	14	9.15
ฝึกปฏิบัติ	12	8.45
อื่น ๆ	8	4.56

จากตาราง 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานความต้องการของครูที่จะพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับคือ ด้านเนื้อหาสาระ พบว่าครูส่วนใหญ่ยังคงต้องการเนื้อหาสำคัญที่เน้นหลักธรรมทางศาสนา (ร้อยละ 37.32) ความซื่อสัตย์ (ร้อยละ 27.49) ความสนใจใฝ่รู้ (26.76) ความมีน้ำใจ (ร้อยละ 24.65) ส่วนขั้นตอนหลักในกิจกรรมประกอบด้วยการนำเข้าสู่บทเรียน (ร้อยละ 100) การเรียนรู้ด้วยกิจกรรม (ร้อยละ 93.66) การวิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติ (ร้อยละ 89.44) การสรุป (72.54)

การวัดและประเมินผล (ร้อยละ 59.86) โดยระบุลักษณะกิจกรรมให้การแสดงบทบาทสมมุติ (ร้อยละ 59.86) กิจกรรมกลุ่ม และอภิปราย (ร้อยละ 50.70) เกม (ร้อยละ 50) และนิทาน (ร้อยละ 40.14) เป็นต้น

เมื่อนำผลการสอบถามครู ดังปรากฏในตาราง 1 ไปเสนอต่อผู้บริหาร คณะครู ศึกษานิเทศก์ และ ผู้นำชุมชน จำนวน 17 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบเผชิญหน้า และแบบออนไลน์ ทุกคน (n=17 ร้อยละ 100) มีความเห็นด้วยในทุกประเด็น โดยให้เหตุผลคือสอดคล้องกับกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในชุมชนหรือท้องถิ่นและมีข้อคิดเห็นรวมถึงเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาตามหลักธรรมของศาสนา เนื่องจากผู้เรียนในชุมชนมีความหลากหลายความเชื่อตามปัจจัยด้านครอบครัว อาจกระทบต่อวิถีชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และชุมชน จึงเสนอแนะให้ครูจัดกิจกรรมเพิ่มเติม ด้วยการกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองโดยใช้วิธีการสนทนาตามสภาพปัจจุบัน จากข่าว ผ่านกิจกรรมเพิ่มเติม และร่วมปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนากับผู้ปกครอง ผู้นำศาสนาตามโอกาส หรือวันสำคัญ อีกทั้งเสนอแนะให้ครูออกแบบการเรียนโดยการบูรณาการหลักธรรมพื้นฐาน และความเชื่อสัตย์ในเนื้อหาต่าง ๆ จะช่วยลดเวลาในชุดกิจกรรมได้เช่นกัน (n=7 ร้อยละ 41.18) และมีผู้เสนอให้มีจำนวนชุดกิจกรรมย่อย 5 ชุด เพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมและเวลา (n=10 ร้อยละ 58.82) รวมถึงเห็นควรใช้แบบทดสอบเพื่อวัดประเมินผลผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม เพราะช่วงเวลา และสถานการณ์วิกฤตด้านสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสาระหลักในชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา คือ ความสนใจใฝ่รู้ ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเป็นไทย และภูมิปัญญาในวิถีไทย จากนั้นได้ดำเนินการตามข้อค้นพบอื่น ๆ ทั้งด้านขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน คือนำเข้าสู่บทเรียน เรียนรู้ด้วยกิจกรรม วิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติ สรุปและวัดประเมินผล และลักษณะกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นบทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่มและอภิปราย เกม นิทาน ร้องเพลงและดนตรี และโครงการ

ขั้นตอน 2 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

ประกอบด้วย 1) ครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก เทศบาลตำบลวัดโบสถ์ พิษณุโลก และ เทศบาลสังกัดอำเภอชุมแสง นครสวรรค์ จำนวน 5 คน ผู้ได้รับการเสนอชื่อจากผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพิจารณา 2) นักเรียนตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนกับครูตามข้อ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. (ร่าง) ชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แบบประเมินความเหมาะสมชุดกิจกรรมฯ ตามความคิดเห็นของครูผู้เชี่ยวชาญ
3. แบบทดสอบวัดคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม ในลักษณะเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

การสร้างชุดกิจกรรม ฯ

1) ศึกษาแนวคิดการพัฒนาชุดกิจกรรม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) และ นำผลจากวัสดุประสงค์ ข้อ 1 มากำหนดรายละเอียดและแนวทางในการจัดลำดับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนในชุดกิจกรรม ดังเช่นภาพ 2

-การพัฒนาตนเอง และสังคม ชุมชน	1.นำเข้าสู่บทเรียน	เน้นบทบาทสมมุติ
การแสวงหาสิ่งใหม่ เรียนรู้ตลอดชีวิตใช้หลักอิทธิบาท 4	2.เรียนรู้ด้วยกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มและอภิปราย
	3.วิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติ	เกม นิทาน ร้องเพลงและดนตรี และโครงการงาน
	4. สรุป และ	
	5.วัดประเมินผล	

ภาพ 2 ปฏิบัติการวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ ขั้นตอนและกิจกรรม

2) สร้างชุดกิจกรรมฯ ตามที่ออกแบบ และนำร่างชุดกิจกรรมฯ ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และจะใช้งานชุดกิจกรรมฯ ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก และโรงเรียนเทศบาลสังกัดอำเภอชุมแสง นครสวรรค์ จำนวน 5 คน โดยได้รับการเสนอชื่อจากผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพิจารณาองค์ประกอบของชุดกิจกรรม ขั้นตอนกิจกรรม ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการพิจารณา (ร่าง) ชุดกิจกรรมฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ (n=5)

ชุดกิจกรรม	M	S	ความเหมาะสม
ชุดกิจกรรมที่ 1	4.87	0.30	มากที่สุด
ชุดกิจกรรมที่ 2	4.74	0.45	มากที่สุด
ชุดกิจกรรมที่ 3	4.86	0.45	มากที่สุด
ชุดกิจกรรมที่ 4	4.80	0,44	มากที่สุด
ชุดกิจกรรมที่ 5	4.76	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่าชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุด มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง ระหว่าง 4.74–4.87 และจากผลการเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามคำแนะนำ ดังนี้ 1) ปรับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (บางข้อ) ให้ชัดเจนขึ้น 2) ปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา 3) ปรับสาระสำคัญให้สั้น และชัดเจน และ 4) ปรับคำชี้แจงสำหรับครูและนักเรียน ให้เป็นขั้นตอนและใจความกระชับขึ้น

3) ชุดกิจกรรมฯ ที่สร้างขึ้นนี้ได้ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ และบทบาทผู้ใช้งาน ประกอบด้วย ชุดกิจกรรม 5 ชุด แต่ละชุดมีองค์ประกอบสำคัญ คือ สาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา ลำดับขั้นของกิจกรรม สื่อประกอบชุดกิจกรรม การวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย ข้อปฏิบัติในการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู และผู้เรียน จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อหาประสิทธิภาพต่อไป

4) การสร้างแบบทดสอบวัดจิตพิสัยด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 5 ชุด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการสร้างขึ้นตามกระบวนการพัฒนาการพัฒนาคติพิสัยในการเรียนการสอน การศึกษาเอกสารแนวทางการประเมินคุณธรรมผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ม.ป.ป.) เอกสารการสร้างแบบทดสอบด้านจิตพิสัยของสำนักทดสอบการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และประยุกต์ใช้สถานการณ์ต่าง ๆ มาเป็นข้อคำถาม แบบทดสอบวัดคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมลักษณะเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยวิเคราะห์เนื้อหา คุณธรรม จริยธรรม

และจุดประสงค์ตามแนวทางพัฒนาผู้เรียนด้านจิตพิสัย ของ Bloom และกำหนดรูปแบบของข้อคำถาม ที่สร้างคำถามแบบอิงสถานการณ์จริง สถานการณ์จำลอง เช่น

ในการแข่งขันกีฬาประจำปีของโรงเรียนเทศบาล “สุขุม” เพื่อนข้างบ้านของนักเรียนอยู่ในทีมฟุตบอลของโรงเรียนที่ได้รับรางวัล และระหว่างเดินกลับบ้าน นักเรียนพบกับสุขุม นักเรียนจะเข้าไปแสดงความยินดีกับเขา เพราะ.....

- ก. เดินมาพบกันพอดี   ข. สุขุมจะต้องคิดว่านักเรียนมีมารยาทดี
ค. ให้กำลังใจเพื่อนเป็นสิ่งที่ดี   ง. สุขุม เป็นผู้นำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนของเรา

5) จากนั้น ผู้วิจัยนำไปให้ครูผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในชุดกิจกรรมแต่ละชุด และแบบวัดฯ ผลการประเมินพบว่ามีความสอดคล้อง แต่เสนอแนะให้ปรับสำนวนให้อ่านง่าย เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะดังกล่าว

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ประสานผู้บริหารสถานศึกษาที่เสนอชื่อครูผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตนำชุดกิจกรรมฯ ไปทดลองก่อนนำไปใช้จริง
2. ขออาสาสมัครครูผู้เชี่ยวชาญนำไปใช้กับกลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน (ครั้งที่ 1) ในโรงเรียนเทศบาลสังกัดอำเภอชุมแสง นครสวรรค์
3. ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฯ โดยผู้วิจัยสังเกตการทดลองของครู พร้อมทดสอบวัดจิตพิสัยด้านคุณธรรมจริยธรรม และสัมภาษณ์นักเรียน
4. สรุปผล พบว่ากิจกรรมในทุกขั้นตอนมีความชัดเจน นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ทันเวลาที่กำหนด แต่จะมีข้อจำกัดด้านผู้เรียนบางคนเรื่องสื่อสาร จึงปรับปรุง
5. นำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จำนวน 45 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถิติ คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย พบว่า ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมฯ ได้คะแนนเป็นร้อยละ 83.82 ของคะแนนเฉลี่ย และผลการประเมินหลังการใช้ชุดกิจกรรมฯ ได้คะแนนร้อยละ 87.89 ของคะแนนเฉลี่ย จึงถือได้ว่าชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ E1/E2 83.82/87.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น สามารถนำไปทดลองใช้ได้ต่อไป

3. การทดลองใช้ชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก ปีการศึกษา 2566 ภาคเรียนที่ 1

จำนวน 450 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4-ป.6) โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดท่ามะพร้าว)

จำนวน 45 คน ตามความสมัครใจของนักเรียน โดยการเชิญชวนของครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ชุดกิจกรรมฯ ทั้ง 5 ที่พัฒนาขึ้น และ 2) แบบทดสอบวัดจิตพิสัยด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยประยุกต์ใช้สถานการณ์ต่าง ๆ มาเป็นข้อคำถาม ลักษณะเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกจะมีค่าคะแนนตามระดับ 4 3 2 1 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตนำชุดกิจกรรมฯ ไปทดลอง
2. ประชุมครูผู้สอนเพื่อแนะนำชุดกิจกรรมฯ และ แผนการจัดกิจกรรมฯ
3. ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฯ ตามแผนกิจกรรมโดยครูผู้สอน ช่วงเวลากิจกรรมระหว่างเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2566 ซึ่งนักเรียนทำแบบวัดจิตพิสัยด้านคุณธรรมจริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมในชุดกิจกรรมฯ ทั้ง 5 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคำตอบจากแบบวัดจิตพิสัยด้านคุณธรรมจริยธรรม มาตรวจตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนำคะแนนทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมเปรียบเทียบก่อนและหลัง การใช้ชุดกิจกรรมฯ โดยการทดสอบ t-test Dependent ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 2

ตาราง 3 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมฯ

คุณลักษณะด้านจิตพิสัย	M	S	D	t
ทดสอบก่อนใช้	139.24	5.86	44	6.612**
ทดสอบหลังใช้	145.02	3.76		

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมเจตคติที่เกี่ยวกับที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร 5 คน คณะครู 7 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน และ ผู้นำชุมชน 3 คน รวม 17 คน และ 2) นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4-ป.6) สังกัดโรงเรียนเทศบาล 3 เทศนครพิษณุโลก จำนวน 45 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ชุด คือชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร คณะครู ศึกษานิเทศก์ และผู้นำชุมชน จำนวน 17 คน โดยมีกรอบแนวคิด 3 ด้าน คือด้านประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ด้านผลการวัดคุณลักษณะจิตพิสัย และด้านความเหมาะสมของชุดกิจกรรม และชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีกรอบแนวคิด 3 ด้าน คือด้านเนื้อหา สื่ออุปกรณ์ ด้านกิจกรรม และผลที่เกิดขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยส่งเอกสารประเมิน นัดหมายล่วงหน้าเพื่อประชุม และนำเสนอแบบออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM วันที่ 6 ตุลาคม 2566 เพื่อพิจารณาปรับกระบวนการ สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนจะประเมินหลังจากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฯ และนำผลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 4 ผลการพิจารณาประเมินคุณภาพชุดกิจกรรม ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

รายการพิจารณา	M	S	ระดับความเหมาะสม
1. เนื้อหาในแต่ละชุดกิจกรรม มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.76	0.44	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความละเอียด เหมาะสมกับวัย การศึกษาของผู้เรียน	4.41	0.51	มาก
3. เนื้อหามีลำดับเป็นไปตามความยากง่าย	4.71	0.47	มากที่สุด
4. กิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.76	0.44	มากที่สุด
5. กิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสม	4.71	0.47	มากที่สุด
6. กิจกรรมมีความสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ	4.65	0.49	มากที่สุด
7. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้โดยการปฏิบัติ	4.71	0.47	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนการสอนมีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.47	0.62	มาก
9. กิจกรรมการเรียนการสอนมีขั้นตอนเรียงลำดับจากง่ายไปยาก	4.71	0.47	มากที่สุด
10. กิจกรรมการเรียนการสอนมีการวัดประเมินผลที่ชัดเจน	4.47	0.62	มาก
11. สื่อที่ใช้ประกอบ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.71	0.47	มากที่สุด
12. ชุดกิจกรรม มีจำนวนเหมาะสมกับเวลา	4.76	0.44	มากที่สุด
13. เวลาในแต่ละชุดมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้จัดการเรียน	4.41	0.51	มาก
14. ชุดกิจกรรม สะดวกต่อการนำไปใช้	4.82	0.39	มากที่สุด
15. ชุดกิจกรรม มีความประหยัด	4.76	0.44	มากที่สุด
16. ชุดกิจกรรม มีความสวยงาม	4.76	0.44	มากที่สุด
17. ชุดกิจกรรมช่วยให้ครูจัดถ่ายถอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ สลับซับซ้อน และมีลักษณะนามธรรมได้	4.65	0.49	มากที่สุด
18. ชุดกิจกรรมช่วยสร้างความพร้อม และความมั่นใจให้กับครู	4.88	0.33	มากที่สุด
19. ชุดกิจกรรมช่วยสร้างความสนใจเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน	4.76	0.44	มาก
20. ชุดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์มากขึ้น	4.82	0.39	มาก
ภาพรวม	4.69	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลการพิจารณาประเมินชุดกิจกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และ ผู้นำชุมชน ในภาพรวมของการประเมินพบว่าเหมาะสมมากที่สุด ความเหมาะสมระดับมากที่สุด 14 รายการ ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้กับครู การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากขึ้น สะดวกต่อการนำไปใช้ เนื้อหา

ความถูกต้องตามหลักวิชาการ กิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลา ประหยัด สวยงาม และ ช่วยสร้างความสนใจเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น และ มีความเหมาะสมระดับมาก 6 รายการ คือ เนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยและระดับการเรียนรู้ กิจกรรมที่หลากหลาย การวัดและประเมินผล การสร้างความสนใจ การส่งเสริมให้เรียนรู้

ตาราง 5 ผลการพิจารณาประเมินชุดกิจกรรม ตามความคิดเห็นของนักเรียน

รายการประเมิน	M	S	ระดับความเหมาะสม
ด้านเนื้อหา สื่อ อุปกรณ์			
1. ชุดกิจกรรมมีจำนวนชุด(5ชุด) มีความเหมาะสม	4.13	0.81	มาก
2. เวลาที่ใช้ในการสอนมีความเหมาะสม	4.07	0.75	มาก
3. ขนาดอักษรในสื่อมีความชัดเจน สะดวกต่อการอ่าน	4.56	0.62	มากที่สุด
4. ภาษาที่ใช้ในสื่อมีความกระชับ ชัดเจน เหมาะกับนักเรียน	4.51	0.59	มากที่สุด
5. เนื้อหาของชุดกิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสม	4.27	0.72	มาก
6. สื่อประกอบชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.51	0.66	มากที่สุด
7. มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ	4.56	0.69	มากที่สุด
8. กิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสม	4.44	0.62	มาก
9. กิจกรรมมีความสะดวกต่อการปฏิบัติ	4.38	0.61	มาก
ภาพรวม	4.38	0.70	มาก
ด้านลำดับขั้นตอนกิจกรรม			
10. กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิด ปฏิบัติการ	4.80	0.46	มากที่สุด
11. กิจกรรมการเรียนการสอนให้โอกาสนักเรียนแสดงความ ความคิดเห็น ตัดสินใจ และกล้าแสดงออก	4.80	0.46	มากที่สุด
ภาพรวม	4.80	0.46	มากที่สุด
ด้านผลของกิจกรรม			
12. ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนสนใจต่อการเรียน	4.44	0.50	มาก
13. ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน	4.56	0.66	มากที่สุด
14. ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น / แสดงออก	4.69	0.56	มากที่สุด
15. ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	4.67	0.48	มากที่สุด
16. ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนเข้าใจถึงการนำคุณธรรมจริยธรรม ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.69	0.51	มากที่สุด
ภาพรวม	4.61	0.54	มากที่สุด

จากตาราง 5 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมฯ ด้านเนื้อหา สื่อ อุปกรณ์ในระดับที่เหมาะสมมาก ด้านลำดับขั้นตอนกิจกรรมและกิจกรรม คือเหมาะสมระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อของด้านเนื้อหา/สื่อที่นักเรียนคิดเห็นว่าขนาดอักษรใน

สื่อมีความชัดเจน ความน่าสนใจในกิจกรรม สะดวกต่อการอ่านการใช้ภาษา สื่อประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด สำหรับด้านลำดับขั้นตอนกิจกรรมมราเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด คือเปิดโอกาสได้คิด ปฏิบัติ ตัดสินใจ และแสดงออก ส่วนด้านผลของการใช้ชุดกิจกรรมฯ นักเรียนระบุความเห็นที่เหมาะสมมากที่สุดคือชุดกิจกรรมฯ ทำให้เรียนด้วยความสนุกสนาน กล้าแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้ความรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติ มีในภาพรวมนี้ นักเรียนมีความเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด ($M=4.61$ $S=0.54$)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของชุดกิจกรรมด้านเนื้อหา กระบวนการ และลักษณะกิจกรรมประกอบด้วยสาระสำคัญด้านหลักธรรมตามศาสนา ความซื่อสัตย์ ความสนใจใฝ่รู้ ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเป็นไทย และภูมิปัญญาในวิถีไทย มีกระบวนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอนหลัก และลักษณะกิจกรรมมีความหลากหลาย
2. ชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ชุด คือความสนใจใฝ่รู้ ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเป็นไทย และภูมิปัญญาในวิถีไทย แต่ละชุดจะมี 5 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ด้วยกิจกรรม ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป และขั้นที่ 5 ขั้นวัดประเมินผล คือ โดยมีลักษณะกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นบทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่มและอภิปราย เกม นิทาน ร้องเพลงและดนตรี และโครงการ โดยมีประสิทธิภาพ คือ $83.82/87.89$
3. คุณลักษณะของผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
4. คุณภาพของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ข้อมูลพื้นฐานของชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแก้ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทยในสังคมเป็นเรื่องสำคัญ เพราะหากผู้เรียนระดับประถมศึกษาที่มีคุณธรรมที่ดีงาม แสดงออกจนเคยชินเป็นนิสัย และเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติ ผิดอบรม กระทำจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย เป็นสิ่งที่มิควรประโชยตนเองและสังคม (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2562) ก่อให้เกิดจริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรมที่เป็นผลของการปลูกฝัง ผูกมัด อบรมจากการปลูกฝังคุณธรรมลงในจิตใจโดยยึดเหนี่ยวหลักธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติอันดีงาม หรือกิริยาอาการ ที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่ดีงามถูกต้อง อันเป็นสิ่งที่ประสงค์ของสังคม (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) จึงเป็นประโยชน์ในชุมชนที่มีความสอดคล้องทั้งด้านเนื้อหาและแนวทางจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาผู้เรียนตามทรรศนะของผู้ปกครองนักเรียน (ถวิล คำโสภา และพระมหาสันติ ธีรภทโท, 2564) ได้แก่ ครอบบรมให้รู้คุณค่าความซื่อสัตย์ ให้รู้วิธีประหยัดอดออม ผูกความรับผิดชอบ เป็นแบบอย่างที่ดีในการสมาคมการะปลูกฝังระเบียบวินัย อบรมความกตัญญูทศเวทให้รู้บุญคุณ และ ปฏิบัติตามคำสอนศาสนาให้เป็นนิสัย โดยรัฐให้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนร่วมกับชาวบ้าน วัด และโรงเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีระเบียบวินัยและคุณธรรม ดังนั้น สาระหลักในชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา คือความสนใจใฝ่รู้ ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเป็นไทย และภูมิปัญญาในวิถีไทย จึงมีความเหมาะสมเพื่อใช้แก้ปัญหาของชุมชนซึ่งกระทบต่อวิถีชีวิตส่วนตัว ครอบครัว

และชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ที่ระบุให้ครูจัดกิจกรรมเพิ่มเติมโดยกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองนั้น ด้วยวิธีการสนทนาตามสภาพปัจจุบันจากข่าว ผ่านกิจกรรมเพิ่มเติม และร่วมปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนาร่วมกับผู้ปกครอง และผู้นำศาสนาตามโอกาส หรือวันสำคัญ อีกทั้งเสนอแนะให้ครูออกแบบการเรียนรู้โดยการบูรณาการหลักธรรมพื้นฐาน และ ความซื่อสัตย์ในเนื้อหาต่าง ๆ รวมถึงผู้เสนอให้มีจำนวนชุดกิจกรรมย่อย 5 เพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม และเวลา เห็นควรใช้แบบทดสอบเพื่อวัดประเมินผลผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม เพราะช่วงเวลาและสถานการณ์วิกฤตด้านสังคม การแพร่ระบาดโรคโควิด 19 ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ให้ครูคำนึงถึงประโยชน์ที่สอดคล้องกับบริบท เวลา และกิจกรรม เป็นต้น

ชุดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 5 ชุด คือชุดความสนใจใฝ่รู้ ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเป็นไทย และภูมิปัญญาในวิถีไทย ขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน คือ นำเข้าสู่บทเรียน เรียนรู้ด้วยกิจกรรม วิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติ สรุป และวัดประเมินผล และลักษณะกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นบทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่มและอภิปราย เกม นิทาน ร้องเพลงและดนตรี และโครงการ จึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ สำหรับขั้นตอนหลักทั้ง 5 ในการจัดกิจกรรมการเรียนนั้นมีความเหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมในชุดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิดการจัดการเรียนรู้กล่าวคือขั้น 1 การนำเข้าสู่บทเรียนนั้นมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นเทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมสำหรับการเรียนรู้และสามารถเชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเป็นสื่อที่ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนอีกด้วย จึงเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของนักเรียน เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนที่จะช่วยไม่ให้นักเรียนเบื่อมีหลายวิธีที่จะใช้ในกิจกรรมเช่น บทบาทสมมุติ เปิดคลิปวิดีโอที่สั้น แสดงละคร อภิปราย ระดมสมอง เล่นนิทาน ร้องเพลง เป็นต้น (Plook Teacher, 2563) ขั้น 2 การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายจะช่วยสร้างประสบการณ์ จึงสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Starfish Academy (2566) ได้ระบุว่ากิจกรรม คือโอกาสในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ซึ่งการสอนเชิงกิจกรรมที่ครูสอดแทรกเข้ามาในแต่ละครั้งของการเรียน คือหัวใจของการสร้างการเรียนรู้ที่เด็ก ๆ มีโอกาสได้เป็นส่วนหนึ่งกับการเรียนรู้จริง ๆ คือได้คิดและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ จึงมีลักษณะเป็นการเรียนเชิงรุก (Active Learning) และมีกิจกรรมมากมาย โดยได้เสนอแนะแนวการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างดี คือ (1) การให้ผู้เรียนฝึกคิดกับตัวเองก่อนเกี่ยวกับหัวข้อหรือคำตอบของคำถาม จากนั้นให้แบ่งปันความคิดดังกล่าวกับเพื่อนร่วมชั้น สนทนาและแลกเปลี่ยนกันเป็นคู่ ๆ (Think-Pair-Share: TPS) (2) การชวนเด็ก ๆ ให้มาลองสรุปสิ่งที่เขาได้เรียนไปออกมาใน 1 ประโยค (Once-Sentence Summary) (3) การชวนผู้เรียนลองสรุปหรือสะท้อนสิ่งที่เขาได้เรียนหรือหัวข้อความรู้หนึ่งๆ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดหรือความเห็นโดยส่วนตัวในเวลาที่กำหนด (One-Minute Reflections) (4) การชวนผู้เรียนสนทนา หรือแสดงออกถึงสิ่งที่ตนยังไม่เข้าใจที่สุด คลุมเครือที่สุดที่อยากให้คุณครูอธิบายเพิ่มเติม (The Muddiest Point) (5) การผสมผสานการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมุติ (Role-Play) และการสนทนาอภิปรายในลักษณะกลุ่ม 3 คน โดยให้ผู้เรียนจับกลุ่ม ผลัดกันสวมบทบาทเป็นผู้สัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ และผู้คอยจดบันทึกการสัมภาษณ์ จากนั้นให้แลกเปลี่ยนและสรุปสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ผ่านกันและกันในการสร้างกิจกรรม (Three-Step Interview) ทั้ง 5 กิจกรรมนี้จัดว่าเป็นสุดยอดแนวคิดที่ประสบความสำเร็จ ขั้น 3 การวิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติ การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกคิดได้เป็นลำดับและขยายความคิดต่อจากเดิม เพื่อหาแนวทางใหม่และวางแผนปฏิบัติเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมจึงสอดคล้องกับสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ (2566) ที่เน้นการจัดกิจกรรม

เป็นฐานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และมุ่งเน้นเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำ ในลักษณะกิจกรรมของการบูรณาการเพื่อฝึกให้ผู้เรียนมองสิ่งต่าง ๆ แบบองค์รวม คือได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ การให้ฝึกคิดแยกแยะอย่างรอบด้าน การวิเคราะห์ปัญหา หาแนวทางปฏิบัติ จนสามารถสร้างสิ่งใหม่หรือดัดสินประเมินหาข้อสรุปแล้วนำไปแก้ปัญหาอย่างมีหลักการ ให้เหตุผลในบริบทของตน สังคม ชุมชน และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะแนวปฏิบัติของ Code Genius Academy (2566) ที่ระบุว่าสามารถจัดกิจกรรมการร่วมมือกันของเด็ก ครู พ่อแม่ผู้ปกครองตามบทบาทของแต่ละฝ่าย เพื่อวางแนวทางปฏิบัติที่จะส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการ ได้ความรู้ ความแข็งแรง การเข้าสังคม การสื่อสาร การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองทั้งในและนอกชั้นเรียนผ่านกิจกรรมที่ครูต้องเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมได้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง เหมาะสมกับช่วงวัยและเนื้อหา สำหรับวัยในช่วงประถมศึกษา มีเทคนิคให้เกิดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและสื่อ โดยใช้ เกม วิเคราะห์จากคลิปวิดีโอ ข่าว เขียนบันทึก กรณีศึกษา ผังความคิดเป็นต้น (Code Genius Academy (2565) จึงสอดคล้องกับข้อค้นพบนี้ ชั้น 4 การสรุป การสรุปบทเรียนมีความสำคัญ คือช่วยให้ผู้เรียนได้รวบรวมสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนได้ถูกต้อง และรวดเร็วจากข้อมูล ข้อเท็จจริงและประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนในชุดกิจกรรม และช่วยให้เชื่อมโยงความรู้ที่ได้กับความรู้เดิมหรือความรู้ใหม่ ทั้งนี้การเรียนรู้จากกิจกรรมที่เน้นเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นเนื้อหาด้านจิตพิสัยนั้น ผู้เรียนจะต้องไตร่ตรองด้วยตนเอง การสรุปบทเรียนในชุดกิจกรรมจึงช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับความรู้ ความคิดและการปฏิบัติ หากมีการร่วมกันสรุปบทเรียนจะสะท้อนความคิด เหตุและผลที่เหมือนและแตกต่างในมุมมองแห่งวิถีสังคม และชุมชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) เสนอแนะว่าการจัดกิจกรรมที่เน้นตัวอย่างและปฏิบัติกิจกรรมพร้อมการสรุปบทเรียน ขมวดองค์ความรู้ท้ายชั่วโมงหรือกิจกรรม จะพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ชั้น 5 การวัดและประเมินผล ผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้น คือการสังเกตพฤติกรรม แบบทดสอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ด้วยผู้เรียนต้องปรับใช้ความรู้ ประสบการณ์ พฤติกรรมและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนรายบุคคล และการปฏิบัติตนในชุมชน อย่างไรก็ตามตามความรู้เชิงคุณธรรมจริยธรรมเป็นความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถดัดสินแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยความคิด รวมทั้งความรู้ความคิด เจตคติ และเหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีอยู่ในตัวบุคคลไม่สามารถมองเห็นต้องใช้การวัดและประเมินผลหลายวิธี แต่การสังเกตจะต้องใช้เวลาและต้องอาศัยบุคคลอื่นร่วมกิจกรรมสังเกตพฤติกรรมทั้งที่สถานศึกษา และบ้าน ชุมชน ในสถานการณ์นี้จึงปรับใช้แบบทดสอบเพื่อวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย

ชุดกิจกรรมฯ นี้มีการพัฒนาตามกระบวนการและแนวคิดของชัชยงค์ พรหมวงศ์ (2556) จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพ 83.82/87.89 เมื่อนำชุดกิจกรรมนำไปใช้จริง เจตคติที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สะท้อนว่าหากครูทุกคนพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่นำผลการปฏิบัติมาเชื่อมโยงส่งเสริมซึ่งกันและกัน จะช่วยส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง และตระหนักเห็นคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนตามขอบเขตหลักทั้ง 5 ด้าน นำไปสู่การเติบโตสู่สังคมที่เป็นตัวชี้วัดอันยั่งยืนของตนเอง ครอบครัว สมาชิกชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีคุณธรรมจริยธรรมในตนของผู้เรียนจะช่วยให้เข้าใจซึมซับ ตระหนักการอนุรักษ์สังคมวัฒนธรรมของชาติ และเน้นมากเรื่องการปรับตัวให้เท่าทันในบริบทสังคม สอดคล้องกับประเทศต่าง ๆ ที่ส่งเสริมระดับคุณธรรมจริยธรรมทุกประเภทในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในกระแสที่เปลี่ยนแปลงการติดต่อสื่อสารทำให้โลกกว้าง มีสังคมแนวใหม่เกิดความสัมพันธ์เชิงเครือข่าย การเรียนรู้ในวิถีตนเองและผู้อื่นเป็น

สิ่งที่ต้องปฏิบัติ หากมีการร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาของทุกฝ่ายในชุมชนเพื่อผู้เรียนทุกกลุ่มวัยตามสภาพสังคม และลักษณะของ
ผู้เรียนจะช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมของท้องถิ่น สังคม และประเทศต่อไป สอดคล้องกับ รัชชีย์ เส็งศรี
(2562) ที่พัฒนาชุดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ และผลึกกำลังเพื่อคัดกรอง
ข้อมูล ติความ แปลความให้เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย และมีคุณค่าต่อไป (Kuamoo, 2004)

ผลการประเมินคุณภาพกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ทั้งต่อบุคลากรผู้นำทาง
วิชาการ ครู ผู้นำชุมชน และจากการรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนที่ได้รับการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฯ พบว่ามีความเหมาะสม
มาก – มากที่สุดนั้น คงมาจากชุดกิจกรรมฯ นี้ช่วยให้ครูมีเนื้อหา และกระบวนการจัดกิจกรรม สื่อที่ช่วยให้ครูนำไปใช้
เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมได้ดี ส่วนผู้เรียนที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวิถี
ชีวิตประจำวัน มีความสนุกกับกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ครู และบางกิจกรรมมีผู้ปกครอง ผู้รู้ในชุมชนมาร่วมด้วยจึงเป็นส่วนสำคัญ
ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูสามารถปรับเวลาและกรอบเนื้อหาภายในชุดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพห้องเรียน ท้องถิ่นบริบทชุมชน จึง
สามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ
2. ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันส่งเสริมให้ครูพัฒนาและใช้ชุดกิจกรรม
เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้วยการคัดสรรเนื้อหา กิจกรรม ร่วมประเมิน และการสอดแทรกในทุกสาระฯ พร้อมดำเนินการ
อย่างต่อเนื่องจนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างถาวร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันวิจัยเพื่อติดตามผลผู้เรียนโดยเฉพาะด้าน
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามกรอบทั้ง 5 ด้านในชุดกิจกรรมนี้ หรือตามสภาพการเปลี่ยนแปลง
2. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมชุดกิจกรรมฯ โดยใช้กรอบแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อพัฒนานวัตกรรม
การจัดการเรียนรู้ให้สามารถเรียนด้วยตนเองแบบผสมผสาน
3. ครูและผู้เรียนควรร่วมกันออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้จาก
เนื้อหา สถานการณ์จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). *แนวคิดในการผลิตชุดการสอน*. [จุลสาร]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
_____ (ม.ป.ป.) *ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา*
[https://webportal.bangkok.go.th/upload/user/00000116/4-techno/article/1-
academic/42.pdf](https://webportal.bangkok.go.th/upload/user/00000116/4-techno/article/1-academic/42.pdf)
- ชนิปป บุปผามาศ และวารารภรณ์ แก้วแย้ม. (2562). การศึกษาความต้องการของครูปฐมวัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควร
ปลูกฝังและพฤติกรรมที่ปรากฏด้านคุณธรรมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน.
Academic Journal of Phetchaburi Rajabat University, 9, 13-17.
- ถวิล คำโสภา และพระมหาสันติ ธีรภทโท. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ตามทรรศนะของผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
กรุงเทพฯ ฯ. *วารสารนิเทศศาสตร์และสังคมท้องถิ่น*, 5(1), 71-88.
- ธงชัย เส็งศรี. (2562). *ชุดกิจกรรมพัฒนาโครงการแบบมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายสำหรับนิสิตครู ระดับ
ปริญญาตรี. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- บุปผา บรรลือเสนาะ. (2567, 21 มีนาคม). การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในชั้นเรียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา. <http://bsru.net/การปลูกฝังคุณธรรม-จริยธ/>
- ปณตพร แพเสื่อ. (2560) *แนวทางการพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พระมหาสิทธิศักดิ์ ปรีกุล และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2555). ปัญหาและแนวทางการส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชลบุรี เขต 1. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 8(2), 35-47.
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม
กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ยุกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ
ทุกภาคส่วนทางการศึกษาแบบบูรณาการ*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต). (2564 กุมภาพันธ์). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*
(พิมพ์ครั้งที่ 43). [https://www.watnyanaves.net/uploads/File/books/
pdf/dictionary_of_buddhism_pra-muan-dhaama.pdf](https://www.watnyanaves.net/uploads/File/books/pdf/dictionary_of_buddhism_pra-muan-dhaama.pdf)
- สุภาณี เส็งศรี. (2561) *เอกสารประกอบการอบรมครูประจำการในหลักสูตรครูพัฒนา มหาวิทยาลัยนเรศวร
เรื่อง การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้. งานการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยนเรศวร.*

- สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์. (2566). *เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน*.
https://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_6967756038.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). *แนวทางการประเมินคุณธรรมของผู้เรียน*. โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ*.
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*, [รูปแบบออนไลน์].
<https://dictionary.orst.go.th/>
- อักษรเจริญทัศน์. (ม.ป.ป.). *วิชานอกห้องเรียนที่เด็กควรเรียน*. <https://www.aksorn.com/ac1-learning-outside-classroom>
- _____. (2566). *ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่เรื่องยาก เพียงครูเข้าใจ*.
<https://www.aksorn.com/morality>
- Code Genius Academy. (2565). *Active Learning การเรียนรู้รูปแบบใหม่ หลักสูตรนอกชั้นเรียน 2022*.
<https://codegeniusacademy.com/active-learning/>
- _____. (2566). *Play-Based Learning การเรียนรู้ผ่านการเล่น เสริมสร้างการเรียนรู้รูปแบบใหม่*. <https://codegeniusacademy.com/play-based-learning/>
- Kuamoo, M. (2004). Project- Based Instruction: Pacific Resources for Education and Learning. *Educational Technology*. 52(October-December 2004), 37-42
- Plook Teacher. (2563). *แนวทางการนำเข้าสู่บทเรียนอย่างไม่น่าเบื่อ*.
<https://www.trueplookpanya.com/dhamma/content/85892>
- Starfish Academy. (2566, 21 ตุลาคม). *สุดยอด 5 ไอเดียกิจกรรม เสริมการเรียนรู้ Active Learning*.
<https://www.starfishlabz.com/blog/1355-สุดยอด-5-ไอเดียกิจกรรม-เสริมการเรียนรู้-Active-Learning>